

RASMUS MALVER
Forfatnings- og menneskeretsjurist

Notat ifm. regeringens plan om revision af psykiatriloven¹, Institut for Menneskerettigheders rapport "Unødvendig tvang i psykiatrien"², og konferencen 17. januar, som instituttet opsummerede: "Psykiatriloven bliver ikke overholdt"³.

HOVEDPUNKTER

1. Institut for Menneskerettigheders rapport sammenligner ikke med situationen før indførelsen af de Psykiatriske Patientklagenævn i 1999.
2. Grundlovens § 71, stk. 7, blev indført i 1953-grundloven, efter Nazitysklands brug af administrative frihedsberøvelser, bl.a. i form af tvangsindlæggelser.⁴
3. De Psykiatriske Patientklagenævn blev indført for at vanskeliggøre borgeres anvendelse af dén ret. De behandler ikke juridiske indsigelser, deres afgørelser har ingen retsvirkning og de kan ikke give ikke borgere oprejsning.⁵
4. Siden år 2000 har folketing og regeringer lovet at fikse problemet, uden at evaluere skiftet af demokratisk kontrol fra domstole til nævn.
5. Patientrådgiverne er ikke tilstrækkeligt uafhængige, ikke juridisk kompetente og ikke en acceptabel erstatning for advokatbistand.
6. Prøvelse af anden tvang end frihedsberøvelse kræver civilt sagsanlæg, hvor borgeren risikerer at skulle betale sagsomkostninger.

LØSNINGSFORSLAG

Ift. rådgivning

- **Den rigtige løsning er at give patienter samme rettigheder som frihedsberøvede indenfor strafferetsplejen, og personer udsat for politiets magt-anvendelse:** Dvs. advokatbistand både til prøvelse af frihedsberøvelsen, og ved sager om prøvelse af øvrig tvang, samt oprejsning efter den.
- **Den billige løsning er specialiseret retshjælp**, med samme krav til uafhængighed og kompetence som den generaliserede retshjælp. Efter de nugældende regler skal alle retshjælpe kunne hjælpe på alle områder. Det vanskeliggør specialiseret hjælp.

Ift. prøvelse

- **Den rigtige løsning er domstolene.** Grundlovens § 61, 2. pkt., om særdomstole er ikke til hinder for at domstolene indretter specialiserede afdelinger, efter samme princip som fogedretten og dommervagten. Det øger retssikkerheden for alle.
- **Den billigere løsning er reelt uafhængige nævn**, med offentlige høringer, med kompetence til at idømme hospitaler bøder for manglende overholdelse, samt at tilkende borgere økonomisk kompensation.

1 SUU bilag 1, 2024-25

2 <https://menneskeret.dk/viden/udgivelser/unoedvendig-tvang-psykiatrien>

3 <https://menneskeret.dk/nyheder/konference-tvang-psykiatriloven-ikke-overholdt>

4 Zahle m.fl. Danmarks Riges Grundlov med kommentarer, 2006, s. 445

5 Lov 403 af 26/6 1998, se bemærkningerne i L36 1997/2